YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)
9 päivänä lokakuuta 1997 *

Yhdistetyissä asioissa C-31/96, C-32/96 ja C-33/96,

jotka Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad de Extremadura, Cáceres (Espanja), on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa

Antonio Naranjo Arjona

vastaan

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)

ja

Francisco Vicente Mateos

vastaan

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) ja

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS)

sekä

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)

vastaan

Laura García Lázaro

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

ennakkoratkaisun sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (EYVL L 149, s. 2) 47 artiklan 1 kohdan tulkinnasta, sellaisena kuin asetus on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6) ja mukautettuna Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehdyn asiakirjan liitteessä I olevalla VIII luvulla (EYVL 1985, L 302, s. 23) sekä sittemmin muutettuna 30.4.1992 annetulla neuvoston asetuksella N:o 1248/92 (EYVL L 136, s. 7),

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: viidennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä hoitava tuomari J. C. Moitinho de Almeida sekä tuomarit D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet (esittelevä tuomari), P. Jann ja L. Sevón,

julkisasiamies: A. La Pergola,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Naranjo Arjona, Vicente Mateos ja García Lázaro, edustajanaan asianajaja Abelardo Vázquez Conde, Orense,

— Espanjan hallitus, asiamiehinään yhteisön oikeutta ja toimielimiä koskevan kansallisen koordinoinnin pääjohtaja Alberto José Navarro González ja valtion oikeudellisia asioita hoitavan osaston valtionasiamies Rosario Silva de Lapuerta,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet Isabel Martínez del Peral ja Maria Patakia,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Naranjo Arjonan, Vicente Mateosin, García Lázaron, Espanjan hallituksen sekä komission 17.4.1997 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 17.6.1997 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad de Extremadura, Cáceres, on esittänyt 15.1. ja 17.1.1996 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 7.2.1996, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (EYVL L 149, s. 2) 47 artiklan 1 kohdan tulkinnasta, sellaisena kuin asetus on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6) ja mukautettuna Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehdyn asiakirjan liitteessä I olevalla VIII luvulla (EYVL 1985, L 302, s. 23, jäljempänä asetus) sekä sittemmin muutettuna 30.4.1992 annetulla neuvoston asetuksella N:o 1248/92 (EYVL L 136, s. 7).

2 Tämä kysymys on esitetty kolmessa vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeiden laskemista koskevassa riita-asiassa, joista yhdessä kantajana on Naranjo Arjona ja

vastaajana Instituto Nacional de la Seguridad Social (jäljempänä INSS), toisessa kantajana Vicente Mateos ja vastaajina INSS ja Tesorería General de la Seguridad Social (jäljempänä TGSS) ja viimeisessä kantajana INSS ja vastaajana García Lázaro.

3 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 12.3.1996 antamalla määräyksellä nämä kolme asiaa yhdistettiin kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

4 Kansallisen tuomioistuimen toimittamasta oikeudenkäyntiaineistosta ilmenee, että palkattujen työntekijöiden vanhuuseläkkeen ja pysyvän työkyvyttömyyden johdosta maksettavan eläkkeen määrä ei Espanjan lainsäädännön mukaan riipu maksukausien kestosta tai asianomaisten henkilöiden työhistorian pituudesta, vaan se lasketaan sellaisen vakuutusmaksun perusteiden keskiarvon perusteella, jonka suuruus riippuu määrättyjen eläkkeelle jäämistä tai työkyvyttömyyden ilmenemistä edeltäneiden vuosien työansiosta. Pääasioiden tosiseikkojen tapahtumahetkellä voimassa olleen, 31.7.1985 annetun lain nro 26/85 3 §:n 1 momentissa säädetään tarkemmin sanottuna, että "vanhuuseläkkeen ja tavanomaisesta sairaudesta johtuvan pysyvän työkyvyttömyyden johdosta maksettavan eläkkeen laskentaperuste on osamäärä, joka saadaan, kun henkilön vakuutusmaksun perusteet eläkkeelle jäämistä välittömästi edeltävien 96 kuukauden ajalta jaetaan luvulla 112". Tämän säännöksen mukaan vakuutusmaksun perusteet vakuutustapahtumaa edeltävien 24 kuukauden ajalta otetaan huomioon nimellisarvostaan, kun taas sitä edeltävältä ajalta vakuutusmaksun perusteita tarkistetaan kuluttajahintaindeksin muutosten mukaan. Tämän pykälän 4 momentissa täsmennetään lisäksi, että jos maksuvelvollisuutta ei ole ollut tietyllä vakuutuskaudella tai sen osalla, erotus katetaan käyttämällä laskentaperusteena 18 vuotta täyttäneisiin työntekijöihin sovellettavia vähimmäisperusteita.

5 Asiassa C-31/96 on kyse siitä, että Espanjan kansalainen Naranjo Arjona työskenteli Espanjassa vuosina 1952—1965 ja sen jälkeen Saksassa vuosina 1966—1991 maksaen vuoteen 1968 saakka vakuutusmaksuja Espanjan sosiaaliturvajärjestelmään. Vuonna 1994 INSS myönsi hänelle 1.4.1991 alkaen vanhuuseläkkeen, joka oli laskettu Espanjassa vuosina 1962—1968 maksettujen vakuutusmaksujen perusteella ja jonka määrän hän riitautti väittäen, että viitekautena olisi pitänyt käyttää vuosia 1982—1991 eli hänen viimeisiä työskentelyvuosiaan Saksassa.

6 Asiassa C-32/96 on kyse siitä, että Espanjan kansalainen Vicente Mateos työskenteli Espanjassa vuosina 1942—1962 ja sen jälkeen Saksassa vuosina 1963—1989. Saksan toimivaltainen laitos myönsi hänelle 1.2.1989 alkaen eläkeoikeuden pysyvän työkyvyttömyyden johdosta. Espanjassa INSS myönsi hänelle ainoastaan aiemmin voimassa olleen sosiaaliturvajärjestelmän mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen, joka määräytyi yksinomaan Espanjassa maksettujen vakuutusmaksujen perusteella ja joka on aina kiinteämääräinen. Vicente Mateos riitautti tämän eläkkeen määrän väittäen, että Saksassa täyttyneet maksukaudet olisi pitänyt ottaa huomioon.

7 Asiassa C-33/96 on kyse siitä, että Espanjan kansalainen García Lázaro työskenteli Espanjassa vuosina 1961—1964 ja Saksassa vuosina 1961—1987. Sen jälkeen kun Saksan toimivaltainen laitos vuonna 1987 myönsi hänelle oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen, hän teki pysyvän työkyvyttömyyden johdosta INSS:lle eläkehakemuksen, joka hylättiin vuonna 1992. García Lázaro haki muutosta tähän päätökseen, ja asiaa käsitellyt tuomioistuin katsoi, että koska García Lázaro on pysyvästi täysin kykenemätön harjoittamaan tavanomaista ammattiaan, hänellä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, jonka määrä laskettiin Saksassa täyttyneiden kausien osalta käyttäen Espanjassa hänen ammattialallaan sovellettavia enimmäisrajoja.

8 Kyseisiä riita-asioita käsittelevä Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad de Extremadura on näissä kolmessa asiassa esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko neuvoston asetuksen N:o 1408/71 47 artiklan 1 kohdan e alakohtaa, joka nyt on 47 artiklan 1 kohdan g alakohta ja jonka mukaan '[toimivaltainen laitos] määrää tämän keskimääräisen luvun yksinomaan sanotun valtion lainsäädännön mukaan täyttyneiden vakuutuskausien perusteella', tulkittava niin, että siinä tarkoitetaan

1) korkeinta, alinta tai keskimääräistä teoreettista perustetta, joka jäsenvaltion lainsäädännössä kulloinkin vahvistetaan sosiaaliturvamaksujen suorittamista varten; vai

2) asianomaisen henkilön tosiasiallisesti maksamien vakuutusmaksujen tosiasiallisten perusteiden keskiarvoa riippumatta siitä, mitä hänen olisi pitänyt Espanjan lainsäädännön mukaan maksaa Espanjassa täyttyneiden työskentelykausien ajalta?"

Pääasioita koskevat oikeussäännöt

9 Ennen ennakkoratkaisukysymyksiin vastaamista on esitettävä pääasioiden kannalta keskeisten asetuksen säännösten sisältö.

10 Kuten oikeudenkäyntiaineistosta ilmenee, lainsäädäntö niissä kahdessa jäsenvaltiossa, joissa asianomaisilla henkilöillä on oikeus työkyvyttömyysetuuksiin, ei ole samantyyppistä. Asetuksen liitteen IV mukaan Espanjan lainsäädäntö kuuluu asetuksen 37 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin lainsäädäntöihin, joiden mukaan työkyvyttömyysetuuksien määrä ei riipu vakuutuskausien kestosta. Saksan lainsäädäntö ei sitä vastoin kuulu näihin.

11 Asetuksen 40 artiklan 1 kohdan mukaan sellaisiin työkyvyttömiin työntekijöihin, jotka ovat peräkkäin olleet kahden erityyppisen lainsäädännön alaisia, sovelletaan analogisesti asetuksen luvun "Vanhuus ja kuolema (eläkkeet)" säännöksiä eli asetuksen 44—51 artiklaa. Näitä säännöksiä sovelletaan siten sekä vanhuuseläkettä koskevassa asiassa C-31/96 että työkyvyttömyyseläkettä koskevissa asioissa C-32/96 ja C-33/96.

12 Asetuksen 46 artiklassa vahvistetaan etuuksien myöntämistä koskevat säännöt. Sen 2 kohdassa on muun muassa seuraava sääntö:

"a) laitos laskee sen etuuden teoreettisen määrän, jota kysymyksessä oleva henkilö voisi hakea, jos kaikki vakuutus- tai asumiskaudet, jotka ovat täyttyneet jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen mukaan, jonka alainen palkattu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja on, olisivat täyttyneet kyseisessä jäsenvaltiossa ja sen soveltaman lainsäädännön mukaisesti sillä hetkellä, jolloin etuus myönnetään. Jos tämän lainsäädännön mukaan etuuden määrä ei riipu täyttyneiden vakuutuskausien pituudesta, määrä otetaan teoreettiseksi määräksi, jota tarkoitetaan tässä alakohdassa."

13 Asetuksen 47 artiklassa on täydentäviä säännöksiä etuuksien laskemiseksi. Tämän artiklan 1 kohdassa on erityissäännöksiä 46 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetun teoreettisen määrän laskemiseksi ja muun muassa seuraava erityissäännös:

"e) jos jäsenvaltion lainsäädännön mukaan etuudet lasketaan [vakuutusmaksun perusteiden keskiarvon] perusteella, tämän valtion toimivaltainen laitos määrää tämän keskimääräisen luvun yksinomaan sanotun valtion lainsäädännön mukaan täyttyneiden vakuutuskausien perusteella."

14 Lopuksi on täsmennettävä, että 47 artiklan 1 kohdan e alakohdasta on asetuksen N:o 1248/92 mukaisessa versiossa tullut tämän kohdan g alakohta. Lisäksi liitteessä VI, jossa asetuksen 89 artiklan mukaisesti säädetään erityismääräyksistä tiettyjen jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen soveltamiseksi, olevaa D osaa "Espanja" on täydennetty seuraavasti:

"4. a) Asetuksen 47 artiklan mukaisesti Espanjan teoreettinen etuus lasketaan niiden vakuutetun [tosiasiallisesti maksamien vakuutusmaksujen perusteiden] perusteella, jotka kuuluvat viimeisen vakuutusmaksun espanjalaiseen sosiaaliturvaan maksamista välittömästi edeltäneille vuosille.

b) Saatua eläkkeen määrää korotetaan lisien määrällä ja rahanarvon muutoksilla laskettuna jokaista vuotta kohti siihen vuoteen saakka, joka edeltää samanlaisia eläkkeitä koskevan riskin toteutumista."

Ennakkoratkaisukysymys

15 Kansallinen tuomioistuin haluaa kysymyksellään pääasiassa selvittää, onko asetuksen 47 artiklan 1 kohdan e alakohdassa, josta on asetuksen N:o 1248/92 mukaisessa versiossa tullut g alakohta, tarkoitettu vakuutusmaksun perusteiden keskiarvo määrättävä vakuutusmaksun (korkeimman, alimman tai keskimääräisen) teoreettisen perusteen vai vakuutetun tosiasiallisesti maksamien vakuutusmaksujen perusteiden mukaan.

16 Naranjo Arjona, Vicente Mateos ja García Lázaro katsovat, että kansallisen tuomioistuimen esittämiä eri vaihtoehtoja on mahdoton toteuttaa, koska ansiotuloperusteen käsitettä on käytetty Espanjan lainsäädännössä vasta vuodesta 1974 alkaen, joten ne siirtotyöläiset, joiden eläkkeiden laskennassa käytetään aikaisempaa viitekautta, joutuvat näin huonompaan asemaan. Asianomaiset henkilöt ehdottavat tämän vuoksi, että yhteisöjen tuomioistuin katsoisi, että asetuksen 47 artiklan 1 kohdan e alakohta, josta on asetuksen N:o 1248/92 voimaantulon jälkeen tullut g alakohta, ja muutetun asetuksen liitteessä VI olevan D osan "Espanja" 4 kohdan a alakohta ovat perustamissopimuksen 51 artiklan vastaisia, koska niissä vahvistetaan laskentamenetelmä, joka poikkeaa Espanjan lainsäädännön mukaisesta menetelmästä, ja koska niissä ei oteta huomioon toisessa jäsenvaltiossa täyttyneitä vakuutus- ja työskentelykausia.

17 Espanjan hallitus väittää sitä vastoin, että niistä täsmennyksistä, joita liitteessä VI olevan D osan 4 kohdassa on tehty asetuksen 47 artiklan soveltamiseksi, ilmenee selvästi, että huomioon on otettava ainoastaan vakuutetun tosiasialliset vakuutusmaksun perusteet, jotka kuuluvat viimeisen vakuutusmaksun espanjalaiseen sosiaaliturvaan maksamista välittömästi edeltäneille vuosille, ja että näin saatu eläkkeen määrä on mukautettava vakuutustapahtuman toteutumispäivän eläketasoon.

18 Komissio puolestaan väittää, että mitään 47 artiklan 1 kohdan säännöksistä ei voida soveltaa työkyvyttömyysetuuden määrän laskemiseen tällaisessa järjestelmässä, jossa etuuden määrä on riippumaton vakuutuskausien kestosta. Vanhuuseläkkeen ja kuolemantapauksen johdosta maksettavan eläkkeen osalta komissio katsoo, että kyseistä säännöstä on tulkittava siten, että huomioon otetaan tosiasiallisen ansiotulon määrä välittömästi ennen vakuutustapahtumaa siitä riippumatta, missä jäsenvaltiossa tulo on saatu, jolloin perustamissopimuksen 48 ja 51 artiklan tavoitteiden mukaisesti tulkitun kansallisen lainsäädännön soveltaminen ei aseta työntekijää huonompaan asemaan siksi, että hän on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen.

19 Komission väitteistä poiketen ja yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-251/94, Lafuente Nieto, 12.9.1996 antamassa tuomiossa (Kok. 1996, s. I-4187) omaksumaa kantaa noudattaen on aluksi todettava, että asetuksen 47 artiklan 1 kohdan

e alakohta, joka on nyt voimassa olevassa versiossa g alakohta, koskee Espanjan lainsäädännön mukaista työkyvyttömyysetuuksien laskentajärjestelmää, jossa etuudet lasketaan vakuutusmaksun perusteiden keskiarvon perusteella. Tätä säännöstä ei nimittäin sovelleta ainoastaan vanhuuseläkkeisiin ja kuolemantapauksen johdosta maksettaviin eläkkeisiin, vaan sitä sovelletaan asetuksen 40 artiklan 1 kohdan mukaan analogisesti työkyvyttömyyseläkejärjestelmiin niissä tapauksissa, joissa asianomainen työntekijä on — kuten käsiteltävänä olevissa asioissa — peräkkäin ollut erityyppisten lainsäädäntöjen alainen (em. asia Lafuente Nieto, 28 kohta).

20 On myös todettava, että tämä säännös täydentää 46 artiklan 2 kohdan a alakohdassa mainittua etuuden teoreettisen määrän laskentasääntöä. Tätä 47 artiklan 1 kohdan e alakohtaa on siten tulkittava tämän jälkimmäisen säännöksen mukaisesti ja — kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut asiassa C-406/93, Reichling, 9.8.1994 antamassaan tuomiossa (Kok. 1994, s. I-4061) — ottaen huomioon perustamissopimuksen 51 artiklassa vahvistettu tavoite, jonka mukaan siirtotyöläisten sosiaaliturvaetuuksien määrä ei saa vähentyä sen vuoksi, että he ovat käyttäneet oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen.

21 Toisin kuin asianomaiset henkilöt väittävät, tällainen velvollisuus ei kuitenkaan tarkoita, että riidanalainen säännös väistämättä olisi ristiriidassa edellä mainitun tavoitteen kanssa sen vuoksi, että toisessa jäsenvaltiossa maksettuja vakuutusmaksuja ei sen mukaan ole mahdollista ottaa huomioon vakuutusmaksun perusteiden keskiarvoa laskettaessa. Velvollisuus merkitsee ainoastaan sitä, että tällaisessa tilanteessa perusteiden keskiarvo on siirtotyöläisen osalta sama, kuin jos hän ei olisi käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen.

22 Siten kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevien tilanteiden osalta on todettava, että vaikka 47 artiklan 1 kohdan e alakohdan, josta on asetuksella N:o 1248/92 tullut g alakohta, mukaan huomioon on otettava ainoastaan niiden vakuutusmaksujen määrä, jotka on maksettu sovellettavan lainsäädännön mukaisesti, ja tämä määrä on muunnettava nykyarvoon ja mukautettava rahanarvon muutoksiin siten, että se vastaa sitä määrää, jonka asianomainen henkilö olisi todellisuudessa maksanut, jos hän olisi jatkanut työskentelyä samoissa oloissa kyseisessä jäsenvaltiossa (ks. em. asia Lafuente Nieto, 39 ja 40 kohta).

23 Tämä tulkinta vastaa niitä uusia säännöksiä, jotka asetuksella N:o 1248/92 liitettiin asetuksen liitteessä VI olevan D osan 4 kohtaan, jonka mukaan "Espanjan teoreettinen etuus lasketaan niiden vakuutetun [tosiasiallisesti maksamien vakuutusmaksujen perusteiden] perusteella, jotka kuuluvat viimeisen vakuutusmaksun espanjalaiseen sosiaaliturvaan maksamista välittömästi edeltäneille vuosille" ja "[s]aatua eläkkeen määrää korotetaan lisien määrällä ja rahanarvon muutoksilla laskettuna jokaista vuotta kohti siihen vuoteen saakka, joka edeltää samanlaisia eläkkeitä koskevan riskin toteutumista".

24 Näitä uusia säännöksiä ei voida pääsääntöisesti soveltaa ennen 1.6.1992 myönnettyihin eläkkeisiin, sanotun kuitenkaan estämättä sitä, että asianomaiset henkilöt voivat asetuksen muutetun 95 a artiklan mukaisesti pyytää oikeuksiensa muuttamista ottaen huomioon nämä säännökset. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut edellä mainitussa asiassa Lafuente Nieto antamansa tuomion 42 kohdassa, kyseisillä säännöksillä kuitenkin joka tapauksessa vain täsmennetään asetuksen soveltamissääntöjä siten, että vakuutusmaksun perusteiden keskiarvo määrätään ottaen huomioon ainoastaan ne vakuutuskaudet, jotka ovat täyttyneet sovellettavan lainsäädännön mukaisesti, muuttamatta muilta osin 47 artiklan 1 kohdan e alakohdan sisältöä, ja siten niillä ainoastaan taataan tämän säännöksen yhteensopivuus perustamissopimuksen 51 artiklassa ilmaistujen periaatteiden kanssa.

25 Komissio on kuitenkin suullisessa käsittelyssä väittänyt, että näiden säännösten soveltaminen ei saa johtaa etuuksien menettämiseen sen vuoksi, että niiden voimaantulon jälkeen ei enää sovelleta Saksan liittotasavallan ja Espanjan kuningaskunnan välillä 4.12.1973 tehtyä ja 1.11.1977 voimaan tullutta sosiaaliturvasopimusta (jäljempänä sopimus). Koska tämän sopimuksen 25 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan otetaan huomioon se vakuutusmaksun perusteiden taso, jonka työntekijä on saavuttanut työskentelynsä päättyessä Saksassa, ja samalla viitataan Espanjassa kyseisellä ammattialalla voimassa oleviin vakuutusmaksun perusteisiin, sen soveltaminen johtaa komission mukaan asianomaisten henkilöiden kannalta edullisempaan tulokseen kuin asetuksen säännösten soveltaminen.

26 Tältä osin on muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuin on asiassa C-227/89, Rönfeldt, 7.2.1991 antamassaan tuomiossa (Kok. 1991, s. I-323) todennut, että perustamissopimuksen 48 ja 51 artiklan vastaista on, että sosiaaliturvaetuuksia menetetään sen vuoksi, että asetuksen N:o 1408/71 voimaantulon jälkeen ei enää

sovelleta kahden tai useamman jäsenvaltion välisiä voimassa olevia sopimuksia, jotka on saatettu osaksi näiden kansallista oikeusjärjestystä. Yhteisöjen tuomioistuin on asiassa C-475/93, Thévenon, 9.11.1995 antamassaan tuomiossa (Kok. 1995, s. I-3813) täsmentänyt, että tätä periaatetta ei kuitenkaan sovelleta työntekijään, joka on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen vasta kyseisen asetuksen voimaantulon jälkeen.

27 Pääasioissa on kiistatonta, että asianomaiset henkilöt työskentelivät Saksassa jo ennen kuin asetus, jonka säännöksillä pääsääntöisesti korvattiin Saksan ja Espanjan välillä tehdyn sopimuksen määräykset, tuli 1.1.1986 voimaan Espanjassa. Tämä korvaaminen ei missään tapauksessa saa viedä asianomaisilta henkilöiltä sellaisia oikeuksia ja etuuksia, joita heillä on kyseisen sopimuksen perusteella.

28 Espanjan hallitus on suullisessa käsittelyssä kuitenkin kiistänyt komission väitteen, jonka mukaan sopimuksen soveltaminen on asianomaisille henkilöille edullisempaa kuin asetuksen soveltaminen. Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 37 kohdassa, sillä, että vakuutusmaksut muunnetaan nykyarvoon asetuksen säännösten mukaisesti, sellaisina kuin yhteisöjen tuomioistuin on tulkinnut niitä, eli sellaisina kuin niihin on viitattu tämän tuomion 21 kohdassa, ja sopimuksella on sama tavoite, joka pitäisi näin pystyä saavuttamaan.

29 Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on näin ollen tutkia, onko asianomaisten työntekijöiden kannalta käytännössä edullisempaa soveltaa sopimusta vai asetusta. Jos sopimuksen soveltaminen on edullisempaa, on poikkeuksellisesti sovellettava sen määräyksiä edellä mainitussa asiassa Rönfeldt vahvistetun periaatteen mukaisesti. Päinvastaisessa tapauksessa on sovellettava asetuksen säännöksiä, sellaisina kuin yhteisöjen tuomioistuin on niitä tulkinnut.

30 Ennakkoratkaisukysymykseen on näin ollen vastattava, että asetuksen 47 artiklan 1 kohdan e alakohdan, josta on asetuksen N:o 1248/92 mukaisessa versiossa tullut g alakohta, mukaan kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevissa pääasioissa

vakuutusmaksun perusteiden keskiarvo lasketaan ainoastaan niiden vakuutusmaksujen perusteella, jotka on tosiasiallisesti maksettu sovellettavan lainsäädännön mukaisesti, ja näin laskettu etuuden teoreettinen määrä on mukautettava rahanarvon muutoksiin ja korotettava tasolle, jolla se olisi, jos asianomaiset henkilöt olisivat jatkaneet työskentelyä samoissa oloissa kyseisessä jäsenvaltiossa. Jos kuitenkin osoittautuu, että tällä tavalla tulkitun säännöksen soveltaminen on niille työntekijöille, jotka ovat jo ennen kuin tämä säännös tuli tässä jäsenvaltiossa voimaan, työskennelleet palkattuina työntekijöinä toisessa jäsenvaltiossa, epäedullisempaa kuin tämän toisen valtion kanssa aikaisemmin tehdyn sopimuksen soveltaminen, toimivaltaisen tuomioistuimen on poikkeuksellisesti sovellettava tämän sopimuksen määräyksiä.

Oikeudenkäyntikulut

31 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Espanjan hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad de Extremaduran, Cáceres, 15.1.1996 ja 17.1.1996 tekemillään päätöksillä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä

14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2001/83 ja mukautettuna Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehdyn asiakirjan liitteessä I olevalla VIII luvulla, 47 artiklan 1 kohdan e alakohdan, josta on 30.4.1992 annetun neuvoston asetuksen N:o 1248/92 voimaantulon jälkeen tullut g alakohta, mukaan kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevissa pääasioissa vakuutusmaksun perusteiden keskiarvo lasketaan ainoastaan niiden vakuutusmaksujen perusteella, jotka on tosiasiallisesti maksettu sovellettavan lainsäädännön mukaisesti, ja näin laskettu etuuden teoreettinen määrä on mukautettava rahanarvon muutoksiin ja korotettava tasolle, jolla se olisi, jos asianomaiset henkilöt olisivat jatkaneet työskentelyä samoissa oloissa kyseisessä jäsenvaltiossa. Jos kuitenkin osoittautuu, että tällä tavalla tulkitun säännöksen soveltaminen on niille työntekijöille, jotka ovat jo ennen kuin tämä säännös tuli tässä jäsenvaltiossa voimaan, työskennelleet palkattuina työntekijöinä jossakin toisessa jäsenvaltiossa, epäedullisempaa kuin viimeksi mainitun valtion kanssa aikaisemmin tehdyn sopimuksen soveltaminen, toimivaltaisen tuomioistuimen on poikkeuksellisesti sovellettava tämän sopimuksen määräyksiä.

Moitinho de Almeida Edward Puissochet

Jann Sevón

Julistettiin Luxemburgissa 9 päivänä lokakuuta 1997.

R. Grass C. Gulmann

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja